

Roman Małecki

Sprawozdanie z działalności Teologicznego Towarzystwa Naukowego Wyższego Seminarium Duchownego we Włocławku w roku 1999

Studia Włocławskie 3, 459-464

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
TEOLOGICZNEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO
WYŻSZEGO SEMINARIUM DUCHOWNEGO WE WŁOCŁAWKU
W ROKU 1999/2000**

Teologiczne Towarzystwo Naukowe Wyższego Seminarium Duchownego we Włocławku odbyło w roku akademickim 1999/2000 cztery spotkania naukowe. Uczestniczyło w nich każdorazowo od 15 do 28 osób. Wygłoszono cztery referaty. Ostatnie ze spotkań, w dniu 11 maja 2000 r., miało natomiast charakter uroczystej sesji otwartej poświęconej założycielowi i długoletniemu członkowi Towarzystwa, ks. prof. dr. hab. Stanisławowi Olejnikowi. W sesji tej uczestniczyli także wszyscy alumni. Poniższe sprawozdanie przedstawia w zarysie problematykę poruszaną na spotkaniach Towarzystwa.

1) 21 października 1999 r.

Zebranych księży profesorów na pierwszym w roku akademickim 1999/2000 spotkaniu powitał, pod nieobecność prezesa Towarzystwa – ks. prof. dr. hab. Ireneusza Werbińskiego, jego zastępca – ks. dr Leonard Fic. Poinformował on na początku o terminarzu kolejnych spotkań. Następnie skarbnik Towarzystwa, ks. dr Mieczysław Łaszczyk, przedstawił sprawozdanie dotyczące stanu finansowego Towarzystwa za okres dwóch ubiegłych lat.

Prowadzenie dalszej części spotkania powierzono ks. Stanisławowi Olejnikowi. Ksiądz profesor na wstępie podziękował osobom, które przyczyniły się do ukazania drukiem drugiego już tomu jego podręcznika do teologii moralnej. Pogratulował także całemu Towarzystwu za publikację kolejnego, drugiego, tomu „Studiów Włocławskich”.

W następnej kolejności referat pt. *Etyczno-moralne aspekty współczesnej reklamy* wygłosił ks. dr Jacek Szymański. Prelegent zawarł zasadniczą część swego wykładu w czterech punktach: 1) Rys historyczny reklamy, 2) Korzyści płynące z reklamy, 3) Niebezpieczeństwa wynikające z reklamy, 4) Zasadnicze myśli Instrukcji Papieskiej Rady ds. Środków Społecznego Przekazu *Etyka w reklamie*. Referat ten w całości wydrukowany jest w tym tomie „Studiów Włocławskich” (s. 289-295).

Po referacie miała miejsce burzliwa **dyskusja**, w której wypowiadali się niemal wszyscy zgromadzeni członkowie Towarzystwa. Padało wiele pytań, nie tylko pod adresem prelegenta.

Wiele kontrowersji wzbudziła teza, iż reklama sama w sobie jest neutralna: dopiero jej nadużywanie czy manipulowanie nią może prowadzić do negatywnej oceny moralnej. Z takim zdaniem, reprezentowanym przez część zgromadzonych (ks. J. Szymański, ks. S. Olejnik), zdecydowanie nie zgadzał się ks. Antoni Poniński. Na konkretnych przykładach starał się pokazać, iż reklama z samej definicji zakłada pewną jednostronność. Z chrześcijańskiego punktu widzenia nie podaje całej prawdy o reklamowanym produkcie. Ks. S. Olejnik wskazał w dyskusji na konieczność opierania się na jasnych kryteriach przy próbie oceny reklamy. Jeśli przedmiot, cel lub okoliczności reklamy są złe – wówczas sama reklama jest zła.

W trakcie dyskusji pojawiła się także kwestia obecności symboli religijnych we współczesnej reklamie (ks. Jacek Kędzierski). Jest to nowy problem, przed jakim staje także współczesna teologia moralna. Uczestnicy spotkania pytali także o to, czy istnieją badania psychologiczne i socjologiczne ukazujące szkodliwy wpływ reklamy na ludzką psychikę, zwłaszcza zaś na psychikę dzieci i młodzieży.

W trakcie dyskusji pojawiało się wiele różnych wątków, które pośrednio dotyczyły poruszanej problematyki. Wśród nich najważniejszy był wątek „polityczny” (reklama w kampaniach wyborczych) i „sakralno-budowlany” (tzw. kwestia sponsorowania kościelnych inwestycji ze źródeł nie do końca czytelných).

2) 25 listopada 1999 r.

Na wstępie spotkania prezes Towarzystwa, ks. Ireneusz Werbiński, przedstawił jego program: 1) referat ks. Teodora Lenkiewicza; 2) dyskusja; 3) informacja ks. Tomasza Kaczmarka o uroczystościach dziękczynnych za beatyfikację nowych męczenników na Białorusi.

Główny referat pt. *Wierni świeccy – wyznawcy wiary w dzisiejszym świecie i we wspólnocie Kościoła* wygłosił ks. Teodor Lenkiewicz, proboszcz parafii Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski we Włocławku (Zawiśle) i jednocześnie diecezjalny asystent Akcji Katolickiej. Prelegent na wstępie poczynił pewne uściślenia metodologiczne i terminologiczne, jakie należy mieć na uwadze mówiąc o tzw. „laikacie”. Następnie przedstawił treść referatu w następujących punktach: 1) Konieczność pogłębienia wiary, 2) Odnowienie chrześcijańskiej świadomości i tożsamości, 3) Rachunek sumienia z przebytej drogi od Soboru Watykańskiego II, 4) Pogłębienie świadomości

eklezyjalnej, 5) Akcja Katolicka – czyli czynić stale. Referat został w całości wydrukowany w tym tomie „Studiów Włocławskich” (s. 164-176).

Po referacie miała miejsce **dyskusja**. Wypowiadali się w niej: ks. Stanisław Olejnik, ks. rektor Wojciech Hanc, ks. Leonard Fic, ks. Henryk Posłuszny, ks. Roman Małecki, ks. Krzysztof Konecki oraz ks. Ireneusz Werbiński. Wśród różnorodnych zagadnień związanych z omawianym tematem dyskutanci pytali m.in. o pewne kwestie szczegółowe. Np.: Czy udzielać chrztu, jeśli nie ma pewności, że dziecko zostanie wychowane po katolicku? Dlaczego w wielu sytuacjach sami duszpasterze unikają kontaktu ze świeckimi? Skąd bierze się wzajemna postawa nieufności i podejrzeń? Czy Rady Parafialne nie stanowią gremiów fikcyjnych? (ks. W. Hanc). Jak wygląda znajomość Soboru Watykańskiego II i jego ducha wśród wiernych świeckich? Co zrobić, aby duch Soboru przenikał do parafii? (ks. L. Fic).

Ks. Henryk Posłuszny, powołując się na swoje angielskie doświadczenia, wskazał na konieczność współpracy ze świeckimi w zarządzaniu i kierowaniu parafią. W tym celu konieczne wydaje się tworzenie na szerszą skalę faktycznych grup duszpasterskich, charytatywnych, modlitewnych itp. Doszukując się przyczyn zaistnienia atmosfery nieufności pomiędzy duszpasterzami a świeckimi, ks. I. Werbiński zauważył, że w świadomości naszego społeczeństwa istnieją dwa obrazy Kościoła: jeden tworzony przez samych kapłanów, drugi zaś będący dziełem laikatu. Nie zawsze te dwa obrazy są sobie podobne.

W trzeciej części spotkania ks. Tomasz Kaczmarek, postulator generalny procesu beatyfikacyjnego 108 męczenników, podał **informację** o uroczystościach dziękczynnych za beatyfikacje nowych męczenników na Białorusi. *Ad vocem* wypowiedzieli się przy tej okazji ks. Kazimierz Rulka oraz ks. Stanisław Olejnik. Pierwszy pytał o to, czy na terenach byłego Związku Radzieckiego podejmowane są jakieś starania związane z zebraniem materiałów i ewentualnym przeprowadzeniem procesu beatyfikacyjnego męczenników komunizmu. Drugi zaś wskazał, iż takowe przygotowania powinny być czynione przy współpracy z Kościołem prawosławnym, który w trudnych czasach prześladowań wiary również zyskał nowych męczenników.

Na zakończenie spotkania prezes Towarzystwa, ks. I. Werbiński, podziękował zebranym i przypomniał o upływającym w końcu lutego terminie składania materiałów do trzeciego już tomu „Studiów Włocławskich”.

3) 17 lutego 2000 r.

Spotkanie rozpoczęło się jak zwykle o godz. 16 w gmachu Wyższego Seminarium Duchownego we Włocławku. Obrady zaszczycili swoją obec-

nością dwaj księża biskupi: biskup ordynariusz Bronisław Dembowski oraz biskup senior Czesław Lewandowski.

Z racji kończącej się kadencji Zarządu Towarzystwa ks. Ireneusz Werbiński, prezes, przedstawił krótkie podsumowanie działalności Towarzystwa za trzy ubiegłe lata (1997-2000). Wskazał na odbywające się spotkania oraz niewątpliwy sukces, jakim było zainicjowanie wydawania czasopisma „Studia Włocławskie” i opublikowanie jego dwóch tomów. Ks. Roman Małecki, sekretarz Towarzystwa, wprowadził natomiast wiadomości o Towarzystwie i udostępnił „Studia Włocławskie” w internecie (na stronie diecezji włocławskiej).

Następnie, zgodnie ze statutem, Zarząd złożył rezygnację. W wyborach, które przeprowadzono pod kierunkiem ks. Wojciecha Hanca, rektora seminarium włocławskiego, zaaprobowano przez akklamację na następne trzy lata Zarząd w tym samym składzie: ks. prof. dr hab. Ireneusz Werbiński – prezes, ks. dr Leonard Fic – wiceprezes, ks. dr Roman Małecki – sekretarz, ks. dr Mieczysław Łaszczyk – skarbnik.

Prezes poinformował, że artykuły do planowanego trzeciego tomu „Studiów Włocławskich” należy składać do końca lutego br.; o streszczenia w językach obcych powinni postarać się sami autorzy.

Referat pt. *W służbie słowa – w 50-tą rocznicę śmierci ks. Władysława Mirskiego* (zmarł on 30 marca 1950 r.) wygłosił ks. dr Tadeusz Lewandowski. Treść referatu zawarł w pięciu punktach: 1) Osoba, 2) Dzieła, 3) Uwarunkowania literackie i teologiczne, 4) Dorobek kaznodziejski, 5) Wnioski końcowe. Referat jest w całości wydrukowany w tym tomie „Studiów Włocławskich” (s. 378-394).

Dyskusję zdominowały całkowicie świadectwa żyjących byłych uczniów ks. Mirskiego obecnych na spotkaniu, które chociaż z konieczności odbiegały od zasadniczego tematu spotkania, pozwoliły jednak umiejscowić go w szerszym kontekście życia i działalności ks. Mirskiego.

Pierwszy zabrał głos ks. prof. Stanisław Librowski, który był uczniem ks. Mirskiego we włocławskim Liceum im. Piusa X, potem w seminarium duchownym, a wreszcie po II wojnie światowej jego kolegą jako profesor w seminarium włocławskim. Zaczął od dopowiedzenia, że oprócz przedstawionej przez prelegenta twórczości homiletycznej ks. Mirski zaznaczył się, może w jeszcze większym stopniu, w kilku innych dziedzinach działalności. Przyznał jednak, że wysłuchanie referatu skłania go do zmiany swojej dobrej opinii o ks. Mirskim na jeszcze lepszą. Z wielkim wzruszeniem wspominał ks. Mirskiego jako dyrektora, który kochał szkoły, które prowadził, i uczniów, których uczył. Ks. Librowski zapamiętał też ks. Mirskiego

jako dobrego polonistę, piszącego niebanalne teksty literackie. Wskazywał także, że ks. Mirski swoją działalnością wychodził poza granice diecezji; utrzymywał kontakty z Konradem Górskim, profesorem UMK w Toruniu, czasem wygłaszał kazania w polskim radiu. Sugerował, że przydałaby się całościowa monografia o ks. Mirskim.

Ks. prof. Stanisław Olejnik, którego ks. Mirski uczył dykcji w seminarium wrocławskim w roku szkolnym 1938/39, zapamiętał go jako znawcę literatury światowej, szczególnie katolickiej literatury francuskiej. Do czytania tej literatury, szczególnie dzieł Bernanosa, zachęcał seminarzystów, a nawet w tym celu urządzał konkursy czytelnicze. Z jego inspiracji niektórzy uczniowie przystąpili do systematycznego czytania kwartalnika „Verbum”. Propagował dzieła Zofii Kossak, m.in. *Krzyżowców*. Ks. Olejnik powiedział, że w twórczości kaznodziejskiej ks. Mirskiego piękna forma górowała nad treścią i nieco ją przytłaczała, ale może jest to tylko jego osobiste odczucie.

Ks. Henrykowi Posłusznemu, najmłodszemu z obecnych na spotkaniu uczniów ks. Mirskiego, utkwił on w pamięci jako dyrektor kochający młodzież, a jednak wymagający, dbający o porządek w szkole, o właściwą formację duchową wychowanków.

Podsumowania spotkania dokonał bp Bronisław Dembowski, wskazując, że wspomnienie o ks. Mirskim każe nam zwracać w naszym przepowiadaniu homiletycznym uwagę na to, co mówić i jak mówić.

W rozmowach po spotkaniu podkreślano, że jest jeszcze wiele innych postaci z seminaryjnego grona profesorskiego, które warto by w przyszłości przypomnieć. Ks. prof. Stanisław Librowski mówił o przeoczonej 60. rocznicy śmierci ks. Stanisława Gruchalskiego (zm. 1936 r.); bp Czesław Lewandowski – kilka dni przed spotkaniem – sugerował, że ks. Piotr Tomaszewski zasługuje na takie samo sympozjum, jakie urządzono ks. Franciszkowi Józwiakowi w 1998 r. Może warto, by zatem każdego roku jedno spotkanie Towarzystwa poświęcać przypomnieniu jednej osoby z wrocławskiego grona profesorskiego, zwracając szczególnie uwagę na tych, którzy dotychczas nie doczekali się żadnych opracowań.

4) 11 maja 2000 r.

Majowe spotkanie Towarzystwa miało inną, bardziej uroczystą formułę. Było ono poświęcone w całości osobie i dziełu ks. prof. dra hab. Stanisława Olejnika. Inspiracją do zorganizowania publicznej sesji była bowiem 80. rocznica jego urodzin. Oprócz Jubilata obecni byli księża biskupi: Bronisław Dembowski, Czesław Lewandowski, Roman Andrzejewski, księża profesorowie, przedstawiciele duchowieństwa wrocławskiego oraz wszyscy alumni.

Spotkanie rozpoczął słowami powitania ks. rektor Wojciech Hanc. Naszkicował on także krótko bardzo bogate „curriculum vitae” Księdza Profesora.

W drugiej części spotkania referat pt. *Ks. profesor Stanisław Olejnik jako teolog. Z refleksji nad życiem i dziełem* wygłosił ks. prof. dr hab. Marian Graczyk, pracownik naukowy Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Prelegent podzielił swój wykład na trzy zasadnicze części: 1) Zarys życia i dokonań na polu teologii, 2) Charakterystyczne rysy teologii, 3) Przesłanie życia i dzieła. Referat ten został w całości wydrukowany w tym tomie „Studiów Włocławskich” (s. 7-19).

Po wykładzie ks. Graczyka zabrał głos Jubilat. Podziękował na wstępie za samą inicjatywę zorganizowania tego spotkania. Refleksje, które dalej snuł Ksiądz Profesor, poruszały kilka osobistych wątków. Przewijał się w nich motyw dziękczynienia Bogu i ludziom, jakich Jubilat spotkał na swojej dotychczasowej drodze.

Całość spotkania zamknęły słowa podsumowania biskupa Bronisława Dembowskiego. Ksiądz biskup – jak sam stwierdził – z dumą przyznaje się, iż jest jednym z pierwszych słuchaczy ks. Stanisława Olejnika z czasów jego wykładów w roku akademickim 1952/53 w Metropolitalnym Seminarium Duchownym w Warszawie. Do licznie składanych życzeń na ręce Jubilata ksiądz biskup wraz z podziękowaniem dołączył własne życzenia *ad multos annos*.

* * *

W tym roku akademickim trzech członków Towarzystwa opublikowało drukiem samoistne prace naukowe. Ks. prof. Stanisław Librowski wydał cztery tomy *Inwentarza realnego dokumentów Archiwum Diecezjalnego we Włocławku. Dz. 2: Dokumenty w kopiariuszach* (t. 1-4, Włocławek 1999-2000); ks. dr Roman Małecki – pracę *Kościół jako wspólnota. Dogmatyczno-ekumeniczne studium eklezjologii Johna Zizioulasa* (Lublin 2000); ks. dr Wojciech Frątczak – własnym nakładem w niewielkiej liczbie egzemplarzy – opracowanie *Włocławskie czasopisma kościelne 1898-1939* (Włocławek 1998, właśc.: 2000).

Warto też zauważyć, że stale zwiększa się liczba księży profesorów ze środowiska włocławskiego, członków Towarzystwa, którzy podejmują pracę na uniwersytetach polskich (Katolicki Uniwersytet Lubelski, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu).

opracował ks. Roman Małecki